

Ülviyyə Zakir qızı ƏLİYEVƏ
Azərbaycan Kooperasiya Universitetinin dissertantı

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA TURİZM İNFRASTRUKTURUNUN İNKİŞAFININ TƏNZİMLƏNMƏSİ

Xülasə

Məqalədə Azərbaycan Respublikasında turizm sahələrində infrastrukturun mövcud vəziyyəti, infrastrukturun turizmin inkişafındakı rolu, dağ rayonlarında dağ və qış turizm infrastrukturlarının yaradılması və inkişaf etdirilməsi, infrastruktur sahələrinin formalaşdırılması, bu sahədə görülən işlərin vəziyyəti və tənzimlənməsi müəyyən edilir.

Açar sözlər: *turizm, turizm bazarı, turizm infrastruktur sahələri, dağ turizmi, infrastruktur inkişafı, infrastruktur inkişafının tənzimlənməsi.*

Giriş

Müasir dünyada turizm hər bir ölkə üçün iqtisadiyyatın ən dinamik inkişaf edən sahələrindən biri sayılır. Azərbaycanda da bu sahənin inkişafına ciddi diqqət göstərilməkdədir. Turizm artıq bütün dünyada ən gəlirli sahələrdən birinə, geniş və sürətlə inkişaf edən iqtisadi sektora çevrilmişdir. Turizm sektorunun davamlı olaraq inkişaf etməsi və genişlənməsi bu sektoru sosial-iqtisadi tərəqqidə əsas aparıcı qüvvəyə çevirməkdədir. Bu, özünü yeni iş yerlərinin yaradılması, turizmle bağlı müəssisələrin və infrastrukturun qurulmasında göstərir.

Respublikada turizmin inkişafında infrastrukturun rolu

Coğrafi mövqeyinə görə əlverişli bir ərazidə yerləşən Azərbaycanda turizm ən perspektivli və yüksək potensiallı sahə hesab edilir. Dövlətin də turizmə yaxından diqqəti və qayğısı bu sahənin gələcək inkişafına zəmin yaradır. Təsədüfi deyil ki, dövlət büdcəsinin 2025-2030-cu illərə kimi turizm sektorunun inkişafı hesabına genişləndirilməsi nəzərdə tutulur. [1, s. 8].

Bu gün Azərbaycanda turizm sahəsi diqqət mərkəzindədir. Turizm insan kütləsini özündə birləşdirən bir sahə olduğu üçün burada insanların mədəni ünsiyyətinin və onların maarifləndirilməsinin də böyük ictimai-siyasi və kulturoloji əhəmiyyəti vardır. Turizm təkcə insanların səyahətlərinin təşkilinə, onların mənəvi həzzinə xidmət etmir, eyni zamanda insanların müxtəlif bilgilərlə maariflənərək, dünyagörüşlərini inkişaf etdirmək funksiyalarını yerinə yetirir. Müasir dövrdə turizmin təşkili prosesini kulturoloji proseslərdən ayrı təsəvvür etmək düzgün deyildir. Turizm təşkili forması istirahət və əyləncənin əsas iştirakçıları olurlar. Tətbiqi kulturologiya elmi turizmə kulturologiyanın böyük bir sahəsi və asudə vaxt şəraitində sosial mədəni fəaliyyətin bir növü kimi yanaşır.

Azərbaycanın turizm profilini ölkəyə çevrilməsi və dünya arenasında öz sözünü deməsi üçün böyük potensial vardır. Zəngin təbii sərvətləri, qədim tarixi və memarlıq abidələri, özünəməxsus mentaliteti, əlverişli ictimai coğrafi mövqeyi, Xəzərin sahil zonaları turizmin inkişafında xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bu halda bizi belə bir sual düşündürə bilər. Bu qədər təbii sərvətləri olan ölkəni inkişaf etmiş turist ölkəsinə çevirmək üçün nə çatmır? İlk öncə Azərbaycanın bu sahədə düzgün siyasəti, strategiyası olmalıdır. Məlumdur ki, turizm milli maraqların və iqtisadi inkişafın əsas istiqamətlərindən biridir. Hər bir Azərbaycan vətəndaşı bu gün tam əmin olmalıdır ki, turizm insanın sosial-iqtisadi problemlərini həll etməyə qadirdir. Turizm həmçinin cəmiyyətdə gedən pol-yarızasiya-qütbləşmə və təbəqələşmə prosesinin də qarşısını alır. Bu sahə milli gəlirin əhəli arasında bərabər bölünməsinə də müəyyən şərait yaradır. Aydın məsələdir ki, turizm iqtisadiyyatla qarşılıqlı əlaqədədir.

Bu, iqtisadiyyatın başqa sahələrinin də inkişaf etməsi üçün zəmin yaradır. Dövlətin turizmin idarə edilməsində götürdüyü istiqamət turizmin bazar münasibətləri şəraitində öz-özünü maliyyə-

ləşdirməsi üçün imkan yaradır. Azərbaycan hökuməti ölkədə turizmi inkişaf etdirmək üçün xüsusi layihələr işləyib hazırlayır.

Milli turist siyasətinin əsas mahiyyəti ölkədə turist bazarının formalaşmasıdır. Məhz turizm bazarının inkişafı onun infrastrukturunun yaradılmasından asılıdır. İlk növbədə turizmin infrastruktur formalaşmalıdır.

Turizm infrastruktur - turizm məhsulu istehsalı təşkilinin kompleksli sistemi və yaxud mehmanxana və digər yerləşdirmə-yerdəyişmə, nəqliyyat vasitələrinin, ictimai iadə, əyləncə obyektləri və vasitələrinin, tanış olma, idraki, iş-peşə, sağlamlaşdırma, idman və digər təyinatlı obyektlərin, turoperator və turaqent fəaliyyətini həyata keçirən ixtisaslaşdırılmış müəssisə və təşkilatların, həmçinin ekskursiya və bələdçi (bələdçi-tərcüməçi) xidmətləri göstərən təşkilatların məcmusudur.

Bazara çıxarılan məhsul orijinal və rəqabətli olmalıdır. Mehmanxana və nəqliyyat qiymətləri turistlərin maliyyə imkanlarına və zövqünə uyğun gələn turist məhsulunun qiymətinin bir hissəsidir. Burada turist məhsulunu yaratmaq arzusu və təşəbbüsü regionlarda əmələ gəlir. Riskə gedərək təşəbbüs göstərən şəxslər öz sərmayəsini sərf edərək tursit müəssisəsi açır, alıcıların imkanını nəzərə alaraq turist məhsulu yaradır. Onu münasib qiymətlərlə satır, gəlir götürür və götürdüyü gəlirin bir hissəsini yenidən öz biznesinin genişləndirilməsinə sərf edir. Ölkəmizin turizm sənayesi inkişaf dövrünə qədəm qoymuşdur. Azərbaycanda turizmin inkişafı məsələsi təkcə sosial-iqtisadi əhəmiyyət kəsb etmir. Çox mürəkkəb məkanda yerləşən ölkəmizin dünyaya daha real şəkildə təqdim edilməsinə də böyük ehtiyac vardır.

Turizm infrastruktur, turistlərin turizm resurslarına normal girişini və turizm məqsədləri üçün düzgün istifadəsini təmin edən, turizm müəssisələrinin və turistlərin öz həyatlarını təmin edən telekommunikasiya, yollar, əlaqəli turizm sənayesi müəssisələri daxil olmaqla bir quruluş, mühəndis və kommunikasiya şəbəkəsi kompleksli olaraq başa düşülür. Bunlara həmçinin avtomobil yolları və dəmir yolları, stansiya və terminallar, yol, hava, çay və dəniz nəqliyyatının idarəedilməsi sistemləri, istilik təchizatı sistemləri, elektrik və telefon şəbəkələri və s. aiddir.

Turizm infrastruktur, turizm sektorunun fəaliyyəti, turistlərin turizm resurslarına normal girişini və turizm məqsədləri üçün onlardan düzgün istifadə etməyi təmin etməklə yanaşı, həmçinin yaşamaq üçün təmin edilmiş sənaye, sosial və istirahət məqsədləri üçün mövcud struktur və şəbəkələr kompleksidir. Turist resursları mövcud texniki və maddi imkanlar nəzərə alınmaqla turizm fəaliyyətinin təşkili üçün istifadə edilə bilən təbii və antropogen (iqtisadi, maliyyə, mədəni, tarixi, əmək, ictimai istehsal) obyekt və hadisələrin məcmusunu təşkil edir.

Beləliklə, turizm infrastrukturunun elementləri bunlardır:

- nəqliyyat obyektləri: hava, dəmir yolu, avtomobil yolu, su, atlı və digər nəqliyyat vasitələri. Dəmir yolları və avtomobil yolları, hava limanları, dəmir yolu stansiyaları, dayaq və terminallar, trafikə nəzarət sistemləri, istilik sistemləri, elektrik və telefon şəbəkələri və s.;

- yerləşmə imkanları: otellər, pansionatlar, kempinqlər, motellər, düşərgə yerləri, yataqxanalar, kotteclər və s.;

- iadə obyektləri: restoranlar, kafelər, bistro, bufetlər, barlar və s.;

- əyləncə obyektləri: teatrlar, muzeylər, sərgilər, sirk, su parkları və s.;

- turizm təşkilatları: firmalar, agentliklər, məlumat və ekskursiya büroları, ticarət məhsulları və turizm məhsulları, məlumat ədəbiyyatı, suvenir və digər turizm xidmətləri satan digər təşkilatlar.

Turizm infrastruktur iki elementə bölünən turizm sənayesinin ayrılmaz hissəsidir. Birinci element qonaqpərvərlik sənayesidir, burada yaşayış və iadə xidmətləri göstərən müəssisələr olmalıdır. Turizm sənayesinin ikinci elementi üçpilləli bir sistem olan infrastruktur komponentidir.

Turizm infrastrukturunun birinci səviyyəsi sənaye infrastruktur ilə təmsil olunur - mövcud məhsullar kompleksi, binalar, nəqliyyat şəbəkələri, turizm məhsulları istehsalı ilə birbaşa əlaqəsi olmayan sistemlərdir. Turizm xidmətləri - nəqliyyat, rabitə, enerji, kommunal təsərrüfat, maliyyə, sığorta, təhlükəsizlik xidmətləri göstərmək üçün zəruridir.

Turizm infrastrukturunun ikinci və üçüncü səviyyələri birbaşa turizm fəaliyyəti və turizm məhsulunun formalaşması ilə məşğul olan müəssisə və təşkilatlar tərəfindən formalaşdırılır.

İkinci səviyyə turistlər olmadan mövcud ola biləcək, lakin turistlərin qaldığı yerlərdə olduqda fəaliyyəti genişlənən strukturları əhatə edir. Bunlar avtomobil kirayəsi şirkətləri, taksi şirkətləri, kafe və restoranlar, idman klubları, muzeylər, teatrlar və kinoteatrlar, sərgi salonları, sirlər, zoo-parklar və s.

Bölgənin infrastruktur kompleksinin bir hissəsi olaraq turizm infrastrukturunu bir sıra vacib funksiyaları yerinə yetirir. Bunlara təminat, integrasiya və tənzimləmə funksiyaları daxildir. Turizm infrastrukturunun dəstəkləyici funksiyası turizm xidmətlərinin təşkili üçün lazımı şəraitin yaradılmasıdır.

İntegrasiya - sənaye müəssisələri arasında əlaqələrin təşkili və qorunması, ərazi turizm və istirahət komplekslərinin formalaşdırılmasından ibarətdir. Ən əhəmiyyətli turizm infrastrukturunun iqtisadiyyatda tənzimləyici funksiyasıdır: yeni iş yerlərinin açılması, istehlakçı tələbatına təsiri, istehlak malları istehsal edən sahələrin inkişafı və müxtəlif səviyyələrdə büdcələrə vergi gəlirlərinin artımının təşviqi və s. Məhz bu funksiya digər yerlərdə olduğu kimi Azərbaycanda yeni formalaşan dağ turizminin inkişafı, burada iş yerlərinin açılması, bu turizm növü üzrə mütəxəssislərin hazırlanması, istehlakçıların bu turizm sahəsinə cəlb edilməsinə böyük təsir etmiş olur.

Turizm infrastrukturunun inkişafının qiymətləndirilməsi

Turizm infrastruktur sahələrində bir çox çatışmazlıqlar mövcuddur. Bu nöqsanların olması turizmin inkişafını ləngidir və fəaliyyətini zəiflədir. Bu nöqsanlar aşağıdakılardan ibarətdir:

- yaradılan turizm və istirahət kompleksləri üçün mühəndis infrastrukturunu obyektlərinin tikintisi üçün yüksək xərclər daxil olmaqla, sənaye infrastrukturunu obyektlərinin kifayət qədər inkişaf etməsi (enerji təchizatı, su təchizatı, nəqliyyat şəbəkəsi, təmizləyici qurğular);

- xidmət sektorundakı infrastruktur obyektlərinin maddi-texniki bazasının mənavi və fiziki cəhətdən pisləşməsi;

- turizm infrastrukturunun əsas fondlarının köhnəlməsi və pisləşməsi;

- istirahət yerlərində zəruri infrastruktur xidmətlərinin qeyri-bərabərliyi;

- dağlıq ərazilərdə turizm infrastrukturunun qeyri-bərabər inkişafı;

- ərazilərin zəif informasiya təchizatı (bir çox ərazilərdə xarici dillərdə olanlar da daxil olmaqla yüksək səsli rabitə, məlumat stendləri və lövhələrin olmaması) və s.

Mövcud nöqsanların aşkar edilməsi və yaranma səbəblərinin araşdırılması və onların aradan qaldırılması üçün turizm ehtiyatlarının və infrastruktur elementlərinin ölçülməsi və onların qiymətləndirilməsi vacib məsələlərdir.

İnkişaf etmiş turizm infrastrukturunu sıx nəqliyyat şəbəkəsi, müxtəlif və rahat otellər, düşərgələr, motellər, çoxsaylı restoranlar, kafelər və digər işə obyektləri, müxtəlif turizm mənbələri (təbii, etnik, tarixi, mədəniyyət, əyləncə və s.) - bütün bunlar dünyanın bir çox ölkəsində turizm sektorunun uğurlu fəaliyyətinin əsasını təşkil edir.

Şərti olaraq turizm infrastrukturunun inkişafını qiymətləndirmək üçün iki yanaşma mövcuddur.

Birinci yanaşmaya görə regional turizm infrastrukturunun inkişafı onun elementlərinin cəmi ilə qiymətləndirilə bilər. Bu metodlar ərazi kontekstində turizm infrastrukturunun ən "zəif nöqtələrini" müəyyənəlməyə və eyni zamanda bütövlükdə turizm infrastrukturunun inkişafına dair hərtərəfli iqtisadi və coğrafi tədqiqat aparmağa imkan verir.

İkinci yanaşmada regional turizm infrastrukturunun obyektləri təhlil edilərək qiymətləndirilir. Təklif olunan model həm turizm infrastrukturunu müəssisələrində illik, həm də əməliyyat planlaması və strateji iş planlaması üçün çox faydalıdır.

Mövcud olan bu metodlar turizm bölgələrinin turizm infrastrukturlarının vəziyyətini aşkara çıxarmağa imkan verəcəkdir:

- hər bir bölgənin turizm infrastrukturunun vəziyyətini və inkişaf səviyyəsini qiymətləndirmək;

- infrastruktur inkişafının güclü və zəif tərəflərini müəyyənəldirərək turizm infrastrukturunun hər bir elementinin vəziyyətini təhlil etmək;

- turizm infrastrukturunun inkişaf səviyyəsini müəyyən bir ərazidə turizm sahəsində uzunmüddətli planlaşdırmanın hədəf göstəriciləri ilə əlaqələndirmək;

- turizm infrastrukturunun inkişaf səviyyəsində görə əraziləri qruplaşdırmaq;

- müəyyən edilmiş problemlər əsasında bölgənin turizm infrastrukturunun inkişaf istiqamətlərini təşkil edir.

Turizm infrastrukturunun inkişafının tənzimlənməsi

Turizm infrastrukturunun hərtərəfli inkişafı və yaxşılaşdırılması cəlbədicə investisiya mühiti, xidmətlərin keyfiyyətinin və müəssisələrin rəqabət qabiliyyətinin artırılması, mövcud ərazi və idarəvi maneələrin aradan qaldırılması, turizm resurslarından səmərəli istifadə, turizm kompleksinin idarəetməsinin davamlı təkmilləşdirilməsi dövlət, regional və özəl strukturların infrastruktur obyektlərinin istehsal gücünü və potensialını artırmağa, elementlərinin davamlı, balanslı və koordinasiya şəkildə təkmilləşdirilməsinə və inkişafına yönəlmiş bir sıra praktik tədbirlərin həyata keçirilməsinə dair koordinasiya fəaliyyətidir.

Aparılan təhlillər infrastruktur elementlərinin inkişaf dərəcəsi ilə turizm sektorunun inkişaf göstəriciləri arasında sıx bir əlaqə olduğunu təsdiqləyir. Turizm infrastrukturunu elementlərinin hazırda mövcud olan departament və ərazi ayrı-seçkiliklərini aradan qaldırmaq, onların balanslı və koordinasiya inkişafına nail olmaq və regional turizm klasterlərinin formalaşmasına nail olmaq, müxtəlif idarələrin, iş strukturlarının və regional idarələrin səylərini səmərəli istifadəyə yönəltmək lazımdır. Bu əməkdaşlıq iqtisadi fəaliyyətlərin ərazi ixtisaslaşmasına, mənbələrin konsolidasiyasına, səylərin koordinasiyasına və ortaqlara əsaslanan tərəfdaşlığa əsaslanır.

Beləliklə, infrastrukturunu strateji inkişafı birbaşa turizm axınının artmasına səbəb olur və müəyyən bir təyinat məntəqəsinə gələn turist sayının artması biznes və infraqurata investisiya yatan investorlar üçün vacib cəlbədicə məqam olur. Turizm infrastrukturunun formalaşması xarici investisiyalar da daxil olmaqla yollar, körpülər, hava limanları, qatar stansiyaları və s. daxil olmaqla dövlət investisiyaları olmadan həyata keçirilə bilməz. Turizm infrastrukturunu müəssisələrinin spesifikasiyaları ondadır ki, yalnız kifayət qədər turizm axını olduqda inkişaf edə bilirlər və heç bir turizm müəssisəsi onu müstəqil təmin edə bilmir. Bütövlükdə turizm məkanını tanımaq üçün məqsədyönlü işlər aparılmalıdır.

Turizm infrastrukturunu müəssisələrinin idarə edilməsinin ən vacib komponenti informasiyadır. Turizm sektoru üçün müasir kompüter texnologiyalarının tətbiqi şərtidir. Son illərdə informasiya infrastrukturunu turizm fəaliyyətinin uğurlu olmasına həlledici əmil olmuşdur. Hal-hazırda heç bir turizm agentliyi, otel və ya digər turizm müəssisəsi müasir sifariş və bronlaşdırma sistemləri və internet texnologiyaları olmadan uğurla işləyə bilməz. Lakin turizm sahəsində bəzi zəif hallar mövcuddur.

Belə ki:

- turizm sahəsində kadr hazırlığının keyfiyyət və kəmiyyət baxımından əmək bazarının tələblərinə tam cavab verməməsi;
- ətraf mühitin mühafizəsi üzrə çatışmazlıqların olması;
- turizm müəssisələrinin əsasən Bakı şəhərində təmərküzləşməsi;
- ölkənin regionlarında turizm informasiya mərkəzlərinin az olması;
- regionlara səyahətin əsasən avtomobil yolu ilə mümkünliyi (dəmir və su yolu infrastrukturunun, eləcə də uçuşların yetərli olmaması);
- regionlarda xarici dillərdə sərbəst danışanların sayının nisbətən az olması;
- ölkə tanıtımının yetərinə təşkil olunmaması;
- ölkəyə gələn xarici vətəndaşlara sərhəd-buraxılış məntəqələrində sürətli keçidin tam təmin edilməməsi.

Ölkədə turizm infrastrukturunun inkişaf etdirilməsi və beynəlxalq standartlara cavab verən turizm xidmətlərinin formalaşdırılması, bu sahənin qanunvericilik bazasının və dövlət tənzimlənməsi mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə "Azərbaycan Respublikasında turizmin inkişafı

ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 1 sentyabr tarixli 2295 nömrəli Sərəncamında müvafiq dövlət qurumlarına bir sıra tapşırıqlar verilmişdir.

Həmçinin, ölkə ərazisində dağ və qış turizminin inkişafı istiqamətində atılmış məqsədyönlü addımlar nəticəsində dağların yamacları turizm məkanı kimi inkişaf etdirilmişdir. Belə ki, bu gün "Şahdağ" Turizm Mərkəzi QSC və "Tufandağ" Qış-Yay Turizm İstirahət Kompleksi kimi istirahət zonaları məşhur istirahət mərkəzlərinə çevrilmişdir.

Turizm infrastrukturunu ölkənin və bölgənin iqtisadiyyatına birbaşa və dolaylı təsir göstərir. Birbaşa təsir - turizm müəssisələrinə vəsaitlərin cəlb edilməsi, turizm işçilərinin maddi dəstəyi və yeni iş yerlərinin açılması, vergi gəlirlərinin artması. Dolaylı təsir sektorlararası qarşılıqlı əlaqənin çarpan təsirindədir. Çarpan effekti nə qədər çox olarsa, bölgədə xərclənən gəlirin payı da bir o qədər çox olacaqdır.

Turizm ehtiyatlarının öyrənilməsi və onların genişləndirilməsi, turistlərin istirahəti, onların tələbatının tam ödənilməsi üçün zəruri olan xidmətlərin, ekskursiyaların və digər mədəni tədbirlərin, dağ turizm növlərinin (alpinizm, xizəksürmə və s.), çeşidinin genişləndirilməsi və müasir standartlara uyğunlaşdırılması, mehmanxanaların və digər turizm obyektlərinin tikintisinin genişləndirilməsi və müasir standartlara uyğunlaşdırılması, turizm marşrutlarının artırılması, turizm növlərinin inkişaf etdirilməsi, prioritet turizm növü kimi ekoloji turizm, kənd yaşıl turizmi, dağ turizmi, rekreasiya turizmi sahəsində Azərbaycan xalqının tarixi-mədəni irsini, ayrı-ayrı regionların tarixini əks etdirən materialların nəşr etdirilməsi və yayılması, müasir standartlara cavab verən nəqliyyat strukturlarının qurulması, turizmde kommunikasiyanın inkişafı və savadlı kadrların hazırlanması qarşıya qoyulan əsas məqsədlərdir.

Dövlət tərəfindən turizm fəaliyyətinin tənzimlənməsi aşağıdakı üsullardan ibarətdir:

1. turizm infrastrukturunu sahəsində münasibətlərin təkmilləşməsinə yönəldilmiş normativ-hüquqi aktların qəbul edilməsi;
2. daxili və dünya turizm bazarlarında turizm məhsulunun hərəkətə gətirilməsinə kömək göstərilməsi;
3. turistlərin hüquq və maraqlarını müdafiə etmək, onların təhlükəsizliyinin təmin edilməsi;
4. turizm infrastrukturunu sahəsində xüsusi razılığın verilməsi, standartlaşdırma və turizm məhsulunun sertifikatlaşdırılması;
5. turizmin inkişaf etdirilməsi üzrə məqsədli dövlət proqramlarının işlənilib hazırlanması;
6. turizm infrastrukturuna investisiya qoyuluşu, o cümlədən xarici investorların cəlb olunması üçün əlverişli şərait yaradılması;
7. turizm fəaliyyəti sahəsinin kadr təminatına kömək edilməsi;
8. turizm infrastrukturunu sahəsində elmi tədqiqatların inkişaf etdirilməsi;
9. Azərbaycan turistlərinin, turopərlərinin, turagentlərinin və onların birliklərinin beynəlxalq turizm proqramında iştirakına şərait yaradılması.

Bu yanaşma turizm sənayesini regional iqtisadiyyatın inkişafı və müasir mədəni mühitin formalaşması və əhalinin həyat keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması üçün ilkin şərtlərin formalaşması üçün mərkəzi əlaqə səviyyəsinə gətirməyə imkan verəcəkdir.

Nəticə

Nəticə etibarilə, hər bir dövlətdə turizm infrastrukturunu turizm sektorunun uğurlu fəaliyyətinin və davamlı inkişafının ən vacib komponentidir. Buna görə, iqtisadiyyatın quruluşunda turizmin əsas yeri tutduğu ölkələrin hökumətləri, davamlı olaraq investisiya yönəldir və turizm infrastrukturunun inkişafına özəl investisiyaları dəstəkləyir: yollar, hava limanları, qatar stansiyaları, otellər, düşərgələr, motellər, restoranlar və kafelər, ticarət, əyləncə və s. sahələrin yaradılmasına diqqəti artırılar.

Aparılan islahatlar turizmin maddi-texniki bazasını ildən-ilə genişləndirir. Azərbaycan Respublikası dövləti də beynəlxalq təcrübədən istifadə etməklə, mövcud turizmin infrastrukturunun inkişafı və müasir tələblərə cavab verən yeni infrastrukturların yaradılması üçün əsasən investisiya

siyasətindən istifadə edir. Azərbaycan hökuməti respublikanın icra və qanunverici hakimiyyət orqanlarının, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin diqqətini kommersiya strukturlarının birgə səyindən istifadə etməklə turizmin infrastrukturunun inkişafını müasir tələblərə uyğun qurmağa sövq edir.

44 günlük müharibə nəticəsində azad edilmiş torpaqlarımızın, rayonların təbiətinin dağlıq şərait təşkil etdiyini nəzərə alsaq bu ərazilərdə dağ turizminin yaradılması və inkişaf etdirilməsi, onun beynəlxalq standartlara uyğun infrastruktur sahələrinin yaradılması, dünya turistlərinin bu bölgələrə axınını artıracaq, ölkəmizin tanınmasında və iqtisadiyyatın inkişafında mühüm bir rol oynamasına səbəb olacaqdır.

ƏDƏBİYYAT

1. "Azərbaycan Respublikasında 2002-2005-ci illərdə turizmin inkişafına dair Dövlət Proqramı". Azərbaycan, 27 avqust 2002.
2. "Turizm fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 4 iyun 1999.
3. Ə.Q.Əlirzayev. "Turizmin iqtisadiyyatı və idarə edilməsi". Bakı-2011.
4. Azərbaycan iqtisadi islahatlar icmalı. İyul 2017.
5. Turizmin davamlı inkişafı (yerli planlaşdırma üzrə mütəxəssislər üçün vəsait), 2001, Bakı.
6. Mədəniyyət.- 2009.- 17 iyun.- S. 8.

Улвия Закир кызы Алиева
диссертант Азербайджанского Университета Кооперации

Регулирование развития туристической инфраструктуры в Азербайджанской Республике

Резюме

В статье рассматриваются современные тенденции, социально-экономический характер и важность развития туризма в Азербайджанской Республике. Определяется устойчивое и последовательное развитие туризма, высокодоходный туризм, источник местных бюджетов, создание новых рабочих мест, интенсивная диверсификация туристического предложения, удовлетворение потребительского спроса, государственная поддержка, обеспечивающая будущее развитие этого сектора.

Ключевые слова: туризм, туристический рынок, туристическая инфраструктура, горный туризм, развитие инфраструктуры, регулирование развития инфраструктуры.

Ulviyya Zakir Aliyeva
Azerbaijan Cooperation University

Regulation of tourism infrastructure development in the Republic of Azerbaijan

Summary

The article defines the current state of infrastructure in the field of tourism in the Republic of Azerbaijan, the role of infrastructure in the development of tourism, the creation and development of infrastructure in mountain and winter tourism in mountainous areas, the formation of infrastructure, the state and regulation of work in this area.

Key words: tourism, tourism market, tourism infrastructure, mountain tourism, infrastructure development, regulation of infrastructure development.